

LIIKETYÖNANTAJAIN KESKUSLIITTO LTK
SUOMEN AMMATTILIITTOJEN KESKUSJÄRJESTÖ SAK

YLEISSOPIMUS

1. Neuvottelu- ja sopimustoiminnan lähtökohtia

- 1.1. Keskusjärjestöt harjoittavat neuvottelu- ja sopimustoimintaa sopimusvapauden pohjalta. Osa-puolet neuvottelevat yhteisymmärrykseen pyrkien niiden edunvalvonnan piiriin kuuluvista kysymyksistä.
- 1.2. Keskusjärjestöt korostavat kaikkien neuvottelutasojen, keskusjärjestö-, liitto- ja paikallisen tason merkitystä ja neuvottelujen käymistä eri neuvottelutasoilla tasavertaisuuden pohjalta jatkuvan neuvottelun periaatetta noudattaen.
- 1.3. Neuvottelu- ja sopimusjärjestelmiä kehitettäessä sekä keskusjärjestöratkaisujen muodoissa pidetään tavoitteena, että ne vastaavat jäsenliittojen sekä yritysten ja niiden henkilöstön tarpeita ja mahdollisuuksia. Palveluyrityksissä on työvoima niiden kannattavuuden ja jatkuvuuden kannalta keskeisin voimavara.
- 1.4. Keskusjärjestöt kehittävät neuvottelu- ja sopimustoimintaa sopimusvapauden pohjalta tavoitteenaan tehtyjen sopimusten toteutuminen.
- 1.5. Keskusjärjestöt pyrkivät edistämään yritysten henkilöstöpolitiikkaa, erityisesti niiden ja henkilöstön välistä yhteistoimintaa, työolosuhteita, työsuhteiden pysyvyyttä, henkilöstön ammattitaidon kehittämistä sekä henkilöstölle annettavaa koulutusta, työvoiman saatavuutta sekä yritysten tuotavuutta. Tässä tarkoituksessa kehitetään uusia, työelämän muuttuviin olosuhteisiin soveltuvia sopimuksia ja erilaisia yhteistyöhön tähtääviä järjestelmiä.

2. Keskusjärjestöjen välinen neuvottelu- ja sopimustoiminta

2.1. Keskusjärjestöjen väliset neuvottelut

- 2.1.1 Tulopoliittiseen työmarkkinaratkaisuun tähtääviä neuvotteluja keskusjärjestöt käyvät keskenään valtiovallan myötävaikutuksella.
- 2.1.2 Keskitettyyn työmarkkinaratkaisuun tähtääviä neuvotteluja keskusjärjestöt käyvät keskenään.
- 2.1.3 Keskusjärjestöt käyvät soveltamisneuvotteluja keskusjärjestösopimusta koskevista tai työehtosopimuksen osapuolten niiden ratkaistavaksi alista- mista, alakohtaisen työehtosopimuksen periaatteel- lisesti merkittävistä erimielisyyksistä.
- 2.1.4 Lainsäädäntöön tähtääviä neuvotteluja järjestöt pyrkivät käymään ensisijaisesti joko keskenään tai kolmikantaisessa yhteistyössä. Järjestöt pyrkivät osaltaan huolehtimaan siitä, että työlainsäädännön valmistelussa on mukana riittävä työelämän ja lainsäädäntötekninen asiantuntemus.

2.2. Sopimusneuvottelujen käynnistäminen

- 2.2.1 Keskusjärjestöt käynnistävät tulopoliittiseen tai keskitettyyn työmarkkinaratkaisuun tähtäävät neu- vottelut riittävän ajoissa ennen voimassa olevien alakohtaisten työehtosopimusten päättymistä.
- 2.2.2 Tiettyä aihealuetta koskevat yleissopimusneuvot- telut aloitetaan viivytyksettä neuvotteluesityksen tekemisen jälkeen.

2.3. Keskusjärjestöjen välinen sopimus

- 2.3.1 Keskusjärjestöjen välisellä tulopoliittisella tai keskitetyllä työmarkkinaratkaisulla tai muulla keskusjärjestöratkaisulla järjestöt sitoutuvat myötävaikuttamaan näiden sopimuksien mukaisten alakohtaisten työehtosopimuksien syntymiseen.

Keskusjärjestöt sopivat etukysymysten ratkaisemisen tavoitteet ja niiden puitteet. Ne varaavat liitoil- le oikeuden rakentaa alakohtaiset mallit sekä ottavat huomioon kolmiportaisen neuvottelujärjes- telmän tarpeet paikallisella tasolla.

- 2.3.2 Keskusjärjestöjen määritettyä kantansa tulopoliittiseen tai keskitettyyn työmarkkinaratkaisuun se allekirjoitetaan, kun järjestöt ovat puolin ja toisin sääntöjensä edellyttämällä tavalla selvittäneet neuvottelutulokseen yhtyneiden kattavuuden ja todenneet sen riittäväksi.
- 2.3.3 Kun on kysymys tiettyä aihealuetta koskevasta yleissopimuksesta, se voidaan allekirjoittaa myös neuvottelutuloksen hyväksymisen jälkeen.

2.4. Soveltamisneuvottelut

- 2.4.1 Kohdassa 2.1.3 tarkoitetut neuvottelut käynnistetään kahden viikon kuluessa jommankumman osapuolen tekemästä esityksestä. Neuvottelujen aikana tulee molempien osapuolten määrittää kantansa kohtuullisen ajan kuluessa. Jos kysymyksessä on alakohtaisen työehtosopimuksen soveltaminen, on asianomaisille sopijapuolille varattava tilaisuus tulla kuuluisiksi.
- 2.4.2 Sellaiset keskusjärjestösopimusten ehdot, jotka eivät tule sovellettaviksi alakohtaisten työehtosopimusten osana, voidaan saattaa järjestöjen erikseen sopimien sovitteluelinten ratkaistavaksi.

3. Liittojen välinen neuvottelu- ja sopimustoiminta

- 3.1. Varsinaiset työehtosopimukset solmitaan liittotasolla. Työehtosopimustoiminnassa on turvattava sopimusvapaus ja liittojen riittävän itsenäinen päätäntävalta. Työehtosopimukset pyritään aikaansaamaan ensisijassa neuvotellen.
- 3.2. Jäsenliittojen työehtosopimukset tulee pääsääntöisesti tehdä vakiintunutta toimialaperiaatetta noudattaen. Soveltamisalariidat on ratkaistava ensisijassa järjestöjen välisin neuvotteluin. Ellei soveltamisriitaa saada liittotason neuvotteluissa sovituksi, voidaan asia yhteisesti alistaa keskusjärjestöjen ratkaistavaksi.
- 3.3. Jäsenliitot sopivat alakohtaisista malleista, joilla tehdään mahdolliseksi yritysten ja niiden henkilöstön tarpeitten ja mahdollisuuksien huomioon ottaminen työpaikkatason neuvottelu- ja sopimustoiminnassa.

- 3.4. Alakohtaisissa työehtosopimusneuvotteluissa ja sopimuksia koskevissa erimielisyyksissä sovelletaan työehtosopimusten omia neuvottelumääräyksiä.
- 3.5. Keskusjärjestöt antavat pyydettyä asiantuntija-apua liittoneuvotteluissa.

4. Työpaikkataso

- 4.1. Jäsenliitot huolehtivat liittotason yhteistyöllä keskusjärjestösopimusten ja alakohtaisten työehtosopimusten toteutumisesta työpaikoilla. Osapuolet painottavat työehtosopimukseen ja työsuhteisiin yleisesti liittyvien asioiden tiedottamisen tärkeyttä. Tiedottamisen on oltava avointa, riittävän varhain tapahtuvaa ja sellaista, että tietoa saadaan kaikista olennaisista asioista.

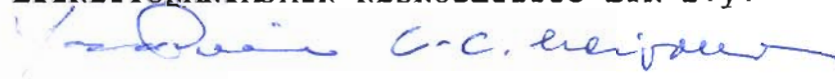
Neuvottelu- ja sopimusjärjestelmiä kehittämällä järjestöt myötävaikuttavat hyvien ja asiallisten neuvottelusuhteiden kehittymiseen työpaikoilla.
- 4.2. Jäsenliitot huolehtivat työehtosopimusten mukaisen neuvottelumenettelyn toimivuudesta työpaikkatasolla. Sen edellytyksenä on, että sekä yritys että henkilöstö nimeävät neuvotteluista vastuulliset osapuolet.
- 4.3. Työpaikoilla noudatetaan jatkuvan neuvottelun periaatetta. Jatkuvan neuvottelun merkitys korostuu erityisesti asioissa, jotka koskevat uusien palvelumenetelmien ja uuden tekniikan käyttöönottoa sekä niiden vaikutuksia, työn sisällön kehittämistä sekä töiden suunnittelua ja organisoimista, työntekijöiden koulutusta ja uudelleensijoittamista, yrityksessä harjoitettavia työvoiman käyttötapoja sekä asian sitä edellyttäessä tasa-arvoon liittyviä kysymyksiä.
- 4.4. Työpaikkatason neuvottelu- ja sopimustoimintaa kehitettäessä pidetään tavoitteena työpaikoilla tapahtuvien työelämän keskeisten muutosten, uusien ammattien ja uusien toimialojen vaikutusten huomioon ottamista ja niistä sopimista yrityksen toiminnan jatkuvuuden samoin kuin sen kannattavuuden sekä työsuhteitten ehtojen osalta. Keskusjärjestöt korostavat erityisesti työntekijöiden koulutustarpeiden huomioon ottamista ja koulutuksen merkitystä työsuhteiden pysyvyyden kannalta.

5. Sopimuksen voimassaolo

Tämä sopimus tulee voimaan sen allekirjoitus-
päivästä ja sillä korvataan keskusjärjestöjen
välillä 6.3.1970 allekirjoitettu yleissopimus.

Helsingissä 15. päivänä marraskuuta 1990

LIIKETYÖNANTAJAIN KESKUSLIITTO LTK r.y.

SUOMEN AMMATTILIITTOJEN KESKUSJÄRJESTÖ SAK r.y.

